

Eğitimde Yönetime Yönelik Politikalar

Policies For Management in Education

Mehmet Şahan^a , Selçuk Bali^b , Fatma Nur Yorgancılar^b

^a Department of Business Administration, Konya, Turkey
sahan4224@gmail.com (Corresponding Author)

^b Department of Economics, Selcuk University, Konya, Turkey

Özet

Bu çalışmada teknolojik gelişmelerin ve teknoloji kullanımının eğitim üzerinde ki avantajları ve dezavantajları sorgulanmıştır. Bu sorgulama neticesinde ne gibi önlemler alınacağı, avantajlar artırılırken dezavantajların nasıl azaltılacağı önerileri sunulmuştur. Ayrıca eğitimcilerin teknolojiye merakları, bu meraklarını gidermek için yaptıkları faaliyetler sorgulanmıştır. Eğitimcilerin teknolojiyi derslerinde kullanımları ve bu kullanımın öğrenci motivasyonuna etkisi de ölçülmeye çalışılmıştır. Sadece ders içi değil öğrencilerin günlük yaşamlarına etkileri de değerlendirilmiştir. Öğrencilerin teknolojiye ulaşmada ki eşitlik durumları, mevcut eşitsizliklerin sebepleri ve bu eşitsizliğin giderilme sorumluluğunun kimde olduğu araştırılmıştır. Bu verilerin elde edilmesi için Türk eğitim sisteminde görev yapan 242 deneye 20 soru ve yönerge verilmiş verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Pandemi şartları nedeniyle bu yönergeler çevrimiçi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim Politikası, Eğitim

Abstract

In this study, the advantages and disadvantages of technological developments and use of technology on education were questioned. As a result of this inquiry, suggestions were made on what measures to take, how to reduce this disadvantages while increasing the advantages. Also, educators interest in technology and their activities to sturdy this curiosity were questioned. The usage of technology by educators in their lessons and the effect of this use on student motivation were also tried to be measured. Not only in the classroom activities but also the effects on the daily lives of the students were evaluated. Equality status of students in accessing technology the causes of existing inequality was investigated. In order to obtain these data, 20 questions and instructions were given to 242 subjects working in the Turkish education system, and their answers were evaluated. Due to pandemic conditions, these instructions have been implemented online.

Keywords: Education Management, Education Policy, Education

For Citation: Şahan, M. & Yorgancılar, F.N. (2022). Eğitimde Yönetime Yönelik Politikalar. *Journal of Academic Value Studies*, 8(2), 136-150. <http://dx.doi.org/10.29228/javs.62704>

Received: 30.05.2022 Accepted: 15.07.2022

This article was checked by *intihal.net*

1. Giriş

Günümüzde çevremizi, yaşadığımız ülkeyi ve dünyamızı incelediğimiz zaman çok hızlı gelişmekte olan bir yapı olduğunu net bir şekilde görmekteyiz. Bu değişimler gelişen haberleşme ve ulaşım araçları sayesinde dünyanın her yerine kolayca yayılmaktadır. Haberleşme ve ulaşım araçları kendileri gelişirken dünyanın ise küçülmesini sağlamıştır. Bugün dünyanın herhangi bir yerinde olan bir gelişme anında dünyanın her tarafını etkileyebilmekte veya duyulabilmektedir. Bu duruma son yıllarda tüm dünyada yaşanan Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılında baş gösteren COVID-19 salgını örnek olarak gösterilebilir. 1 Aralık 2019'da baş gösteren virüs 11 Mart 2020 Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından küresel salgın olarak ilan edilmiştir. Bu salgın kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Oysa ulaşım araçları çok gelişmiş olmasaydı virüsün dünya üzerine yayılması bu kadar hızlı gerçekleşemeyebilirdi.

Farklı ulusların bir araya gelerek oluşturdukları Birleşmiş Milletler, NATO, İslam İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Birliği gibi kuruluşların aldıkları kararlar tüm dünyayı ilgilendirmektedir. Bu kuruluşların oluşturdukları dünya kamuoyu tüm dünya ülkelerini bir şekilde ilgilendirmektedir. Ülkeler kendi içlerinde uygulayacakları sistemleri, yatırımları veya ülke içindeki alacakları kararları yorumlarken dünya kamuoyunun etkisinde kalmakta ve bu kamuoyunun dışına çıkamamaktadır. Bir bakıma oluşturulan dünya kamuoyuna kayıtsız kalmak dünyaya kayıtsız kalmak olarak değerlendirilebilir.

Bilim ve teknolojiye bağlı değişimler insan yaşamını ve insan yetiştirilmesi süreci olan eğitimi etkilemektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel birçok koşulun etkisi altında kalan eğitim sistemleri değişikliklerle karşı karşıyadır. Nüfus artışı, toplumların yükselen istek düzeyleri ve demokratizasyon genellikle tüm ulusları ilgilendiren ortak sorunlardır. (Debesse ve Mialaret, 1974, 258).

Tüm ülkeler mevcut eğitim sorunlarının nasıl çözümleneceğini araştırmakta, reform projelerini hazırlamaktadır. Eğitimde reform çalışmaları uluslararası bir nitelik kazanmıştır. 1958 Rusya, 1958 Danimarka, 1959 Fransa, 1959 Norveç, 1960 Yunanistan, 1962 Avusturya, 1962 Hollanda, 1963 İtalya, 1963-1967 İsveç, 1963 İngiltere, 1968-1975 Fransa, 1972 Japonya, 1946-1960 arası Suriye, Lübnan gibi bazı ülkeler, eğitim sistemlerinde reform yaptılar. (Wexliard, 1967, 2).

Eğitimde reform çalışmalarının evrensellik gösterdiği dünyamızda ulusların eğitim sorunlarında da benzerlikler göze çarpmaktadır. Her ulus sorunlarını kendine özgü koşullara uygun olarak çözümlerse de çözüm yolları üzerinde başka ulusların yaklaşımlarını göz önünde bulundurmaktadır. Örneğin, farklı ülkelerde eğitim reformları da bir dereceye kadar birbirine benzemektedir. Fransa'da orta öğretim birinci devredeki gözlem devresi Avusturya'da "polytechnique" adı altında 1 yıl, Almanya'da "fördersstufe" 2 yıl, İtalya'da birleştirilmiş ortaokul "ecole moyenne unifiée" 3 yıl sürmektedir. (Wexliard, 1967, 170).

2. Teknoloji

Demirel'e göre (s.91, 1993) teknoloji, belli amaçlara ulaşmada ve sorunları çözüme gözleme dayalı kanıtlanmış bilgilerin uygulanmasıdır. Yönetim, süreç, düşünceler ve makine ve insan organizasyonlarının entegre olduğu karmaşık yapıya teknoloji denilmektedir. (Hoban, s.242, 1965). Teknolojinin tanımı bu şekilde yapılırsa da insanoğlu teknoloji kavramını duyduğu anda zihninde mekanik bir yapı canlandırmaktadır. Oysa o mekanik yapıyı ortaya çıkarmanın kendisi olduğunu anlaması o kadar da zor değildir. Günümüzde teknolojiyi mekanizma veya makine ile eş değer gören insanoğlu için, ateşin bulunması teknolojik bir gelişme değil midir? İlk tarım uygulamaları ya da yerleşik hayata geçmek teknolojik bir gelişme değil midir? Bu sorulardan da anlayacağımız üzere teknolojiyi var olduğu dönemin şartlarına göre değerlendirmeliyiz. Eski çağlarda makineleşme olmadığı için insanoğlu teknolojiyi dönemin şartlarına göre yorumlamıştır. Sonuçta herhangi bir teknolojik ürünün ortaya çıkması için insanoğlunun çabası gerekmektedir.

Teknolojinin gelişimi ile birlikte insan hayatına girişi de hızlı olmuştur. Bu hızlı teknolojik gelişmeler zaman zaman bireyler arasında kuşak çatışmalarına sebep olmuşsa da tüm bireyler bir şekilde bu gelişmelere ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Dünya üzerinde meydana gelen tüm gelişmelerde olduğu gibi teknolojik gelişmelerde de olumlu ve olumsuz özellikler bulunmaktadır.

2.1. Teknolojinin Olumlu Etkileri

Yeni buluşların ortaya çıkış süreçleri incelendiğinde tesadüfen ortaya çıkmadıkları görülmektedir. Tüm buluşların bir hikâyesi bulunmaktadır ve bu hikâyelerin başlangıç noktaları ise genelde aynıdır "İhtiyaç". İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak ve hayatlarını kolaylaştırmak için her zaman bir arayış içerisinde olmuşlardır. Teknolojinin hayatımızı kolaylaştırması açısından olumlu etkilerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- Bilgi alışverişini hızlandırmıştır.
- İnsan hayatını kolaylaştırmıştır.
- Hastalıkların teşhisi ve tedavisinde kullanılan uygulamalar teknoloji sayesinde gelişmiş ve güvenilirliği artmıştır.
- Ayrıca endüstri sektörü, ulaşım sektörü gibi sektörlerin yükselmesini sağlamıştır.
- Eğitim alanında, basım yayın alanında, medya alanında, eğlence alanında kullanılmakta.

Bu listeyi daha da uzatmak mümkündür. Toplum hayatına bütünüyle giren teknoloji her alanda karşımıza çıkmaktadır.

2.2. Teknolojinin Olumsuz Etkileri

Her olumlu etkinin mutlaka olumsuz etkileri de olmaktadır. Bu olumsuz etkilerde toplum hayatını derinden etkilemektedir. Teknolojinin olumsuz etkilerinden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- Savaşlar, tembellik, hastalıklar,
- İhtiyaç olarak benimsediğimiz birçok teknolojik ürüne harcanan yüksek meblağlar ekonomik olarak zorlukları da beraberinde getirmektedir.
- Ekolojik denge bozulması
- İşsizliğin artması
- Toplumsal ilişkilerin zayıflaması

3. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitimin tanımını Verduin ve Clark(1994); birçok öğretim fonksiyonunun birbirinden mesafe olarak uzak olunması durumunda kullanılan bir resmi öğrenme yolu olarak tanımlarken, İşman (2003); ise uzaktan eğitimi değişik mekânlarda bulunan öğrenci ve eğitmenin öğrenme aktivitesini iletişim teknolojileri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modeli olarak tanımlamıştır.

Eğitim-öğretim sürecinde eğitim ve öğretimi sağlayan ve eğitimi veren olan eğitmen ve ya eğitimidir. Öğrenci ise bu süreç içerisindeki öğrenen kişidir bu nedenle öğretimden eğitime sorumlu olan kişidir. Bu çerçeveden bakıldığında kavram olarak karıştırılan ve çoğu zaman birbiri yerine kullanılan uzaktan öğrenme ve uzaktan öğretim kavramlarının birbirinden ayrı oldukları görülmektedir. Eğitmen, eğitime sorumlu kişidir. Öğrenci ise öğrenmeden sorumlu kişidir. Öğretmek ve öğrenmek birbirinden farklı kavramlar birbirinden farklı oldukları için uzaktan öğrenme ve uzaktan öğretimde birbirinden farklı anlamlara sahip kelimelerdir. Bu kavramlar arasındaki farka göre uzaktan öğrenmenin gerçekleşmesi için uzaktan öğretimin yapılması gerekmektedir.

Uzaktan eğitimi geleneksel eğitim sisteminden ayıran en önemli özellikler incelendiğinde; öğretim sürecinde ağırlıklı olarak eğitmen ve öğrencinin coğrafi bakımdan ayrı olması. Eğitmen ve öğrencinin etkileşimini arttıracak ve ders içeriğini aktaracak medya araçlarının kullanılması. Eğitmen ve öğrencinin iletişiminin sağlanması, yer ve zaman engeli olmaması, öğrencinin kendi öğrenme hızı ve stiline göre öğrenmesi, eğitim alacak öğrencinin dersi eş zamanlı/ eş zamanlı olmayan şekilde alabilmesi ve sürekli eğitim imkânı sağlayan etkili bir araç olarak görülmektedir(Yurdakul,2011).

3.1. Uzaktan Eğitim Modelleri

Uzaktan eğitim modellerine bakıldığında zaman karşımıza üç model çıkmaktadır. Bu modeller online (Çevrimiçi), karma (harmanlanmış) ve hibrit olarak sınıflanmaktadır. Uzaktan eğitim modelleri üç model şeklinde sınıflandırılırken bu modeller kendi içerisinde eş zamanlı ve eş zamanlı olmayan şekilde ikiye ayrılmaktadır. Bu modelleri ayrı ayrı inceleyecek olursak;

Öğretim elemanı yönetiminde eş zamanlı olmadan öğrencilerin kendilerine verilen ders içeriklerine zaman ve mekân kısıdı olmaksızın ulaşabildikleri ve ödevlerini tamamlayabildikleri çevrimiçi dersler.

Yüz yüze işlenen ders yanında, çevrimiçi platformda derse ait haftalık olarak paylaşılan ödevler ve içerikler olup, dersi yüz yüze tamamlayan öğrencilerin sorumlu oldukları test veya ödevleri online olarak tamamladıkları karma başka bir deyişle harmanlanmış model. Yüz yüze ve çevrimiçi derslerin periyotlar şeklinde dönüşümlü olarak kullanıldığı model ise hibrit model olarak tanımlanmaktadır.

Bu modellerin yanı sıra Blended Model, tamamen uzaktan eğitim modeli, video konferans modeli de Yüz yüze

kullanılmaktadır. Bu modelleri inceleyelim;

Blended Model, diğer bir deyişle harmanlanmış modeldir. Bu modelde yüz yüze verilen dersin desteklenerek zenginleştirilmesi amaç edinilmiştir. Bu zenginleştirmede uzaktan eğitimden faydalanılmaktadır. Bu modelde uzaktan eğitim teknolojileri ile yüz yüze eğitim birlikte kullanılmaktadır. Bu modelde belirli bir sınıf ortamına ihtiyaç duyulmamaktadır. Öğrenciler yüz yüze eğitim almadıkları durum ve zamanlarda öğretmenlerden herhangi bir zamanda web tabanlı olarak danışmanlık hizmeti almaktadırlar.

Tamamen Uzaktan Eğitim Modeli ise, öğrencilerin dersleri tamamen uzaktan aldıkları zaman ve mekân kısıdı bulunmayan fakat sınavların yüz yüze gerçekleştirildiği model olarak karşımıza çıkmaktadır.

Video Konferans Modeli, dersin farklı lokasyonlarda ki öğrencilere eş zamanlı ve etkileşimli olarak özel donanımlı uzaktan öğretim sınıflarında verildiği modeldir. Farklı lokasyonlarda ki kişilerin video teknolojisi yoluyla, kameralar ve mikrofonlar kullanarak karşılıklı yada grup olarak gerçek zamanlı (senkron) ve yüz yüze görüşmelerini sağlayan uzaktan eğitimin en yeni şekillerinden biri olarak tanımlanmaktadır (Chapman,2010).

3.2. Dünya’da Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Uzaktan eğitim adını dünya üzerinde ve Türkiye’de covid-19 pandemisi ile daha sık duymuş olsak da tarihi süreci çok farklı bir seyir göstermektedir. Uzaktan eğitimin başlangıcının 1700’lü yıllara dayandığı görülmektedir. Uzaktan eğitim ilk olarak mektup aracılığıyla başlamıştır. Ancak bazı kaynaklarda Boston Gazetesinde “Steno Derslerinin” verileceğinin belirtildiği 20 Mart 1778 uzaktan eğitim açısından önem taşımaktadır. Bu derslerin mektupla uzaktan eğitim şeklinde yapılacağı ifade edilmiştir. Diğer bir ilan ise 1833 yılında karşımıza çıkmaktadır. Bu ilanda aleni bir şekilde mektup kullanılarak derslerin yapılacağı söylenmiştir.

Isaac Pitman’ın 1840 yılında mektup aracılığıyla öğrencilerine verdiği İncil dersleri uzaktan eğitimin en eski örneklerinden sayılabilir. Ayrıca Pitman’ın bu uygulama ile birlikte oluşturduğu not ve başarı sistemi de bu uygulamayı uzaktan eğitim olarak saymamızda etkilidir. İngiltere’deki bu tür uygulamaları rol model olarak kullanan ABD ise 1883 yılında Mektupla Eğitim Fakültesi kurmuştur. Fakat ilk yıllarındaki çekiciliğini yitiren üniversite kısa sürede faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır.

Almanya’da uzaktan eğitime sessiz kalmamış bu gelişmelere ayak uydurmaya çalışmıştır. Bu çalışmalar neticesinde 1856 yılında kurulan “Tele Colleg”, “Schulfernsehen”, “Fern Universitat” ve “DeutschInstitut Fur Fernstudien” gibi eğitim kurumları günümüzde de faaliyetlerini sürdürmektedir.

Fransa da 1930’lu yıllarda öncelikle özel kurumlarda başlayan ve devlet tarafından desteklenen mektupla uzaktan eğitim faaliyetlerini desteklemiştir. Bugün Ulusal Eğitim Merkezi (CNED) olarak karşımıza çıkan, 1940 yılında (CNTE) Ulusal Tele Eğitim Merkezi özellikle savaş yıllarında uzaktan eğitim uygulamalarını yoğun bir şekilde kullanmıştır. Öğrenciler ve halk bu uygulamanın önemini kavrayarak rağbet göstermiştir. 1413 kişi 1944 ve 1945 yıllarında, 73 bin kişi 1963 yılında, 158 bin kişi ise 1971 yılında bu merkeze kaydını yaptırmıştır. Fransa’da 1939 yılında resmi olarak görevine başlayarak halka hizmet veren Uzaktan Eğitim Merkezinin temelleri ise 1907 yılında atılarak ilk çalışmalar bu tarihe dayanmaktadır. Rusya da bu gelişmeler sessiz kalmamış aynı yıllar başladığı çalışmaları halkın hizmetine sunmuştur.

Teknoloji denilince ilk akla gelen ülkelerden olan Japonya’da uzaktan eğitime önem veren ülkelerin başında gelen ülkelerdendir. Japonya 1948 yılında yasalaştırdığı uzaktan eğitimi askerlere, herhangi bir nedenle okula devam edemeyen veya okula uzak kalan öğrencilerin eğitimi için kullanmıştır. Japonya’nın tercih ettiği uzaktan eğitim modeli İngiltere’nin sahip olduğu modele benzerlik göstermektedir.

Amerikan uzaktan eğitim modelini rol model olarak oluşturulan Kanada uzaktan eğitim modeli ise günümüzde dünyanın birçok yerinde kullanılmaya devam etmektedir. Yabancı dil öğretimi amacıyla da uzaktan eğitim uygulamalarına başvurulmuştur. Fransızca öğretimi için İngiltere’de yayınlanan 1980 tarihli National British Program buna örnektir. Bu program yayınlar aracılığıyla ulaştığı öğrencilerden geri dönütleri ise soru-cevap şeklinde telefon aracılığıyla almaktadır. Bu programa benzer bir programda Kanada’da yapılmıştır. Bu sayede örgün eğitime katılmayan kişiler uzaktan eğitim aracılığıyla yabancı dil öğrenme imkânına kavuşmuşlardır. Daha sonraları ise bu uygulamaları ses kasetleri ve çalışma dergileri sürdürmüştür.

3.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Dünya üzerinde gelişen uzaktan eğitim uygulamalarına Türkiye sessiz kalmamıştır. Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları tarihi 1927 yılına dayanmaktadır. Diğer dünya ülkelerinden geç olmuş olsa da özellikle ülkedeki eğitim kurumlarının fiziki yetersizlikleri eğitim sisteminde yeni arayışlara yönelmeye sebep olmuştur. Diğer ülke eğitim sistemleri incelenmiş ve ülkedeki bu eksikliklerin giderilmesi için en uygun yöntemin mektupla eğitim olduğu görüşü öne çıkmıştır. Temelleri atılan bu fikrin hayata geçirilmesi ise 1956 yılında olmuştur. Uzaktan eğitim ilk olarak 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünde başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyet Milli Eğitim Bakanlığı’nın 1960’lı yılların başında mektupla eğitimin katkısı dikkatini çekmiştir. Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığıyla ortaklaşa teknik konuların bazılarında mektupla öğretim çalışmaları için girişimlerde bulunmuşlardır. Bu girişimler sonucunda Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. Bu merkez sayesinde Türkiye’nin uzaktan eğitime verdiği önem görülmüş ve uzaktan eğitimin kapsadığı alanda genişlemiştir. Bu merkezin başarılı olması ise Açık Öğretim kurumlarının ve Açık İlköğretim ve Yayın Yükseköğretim Kurumunun yani YAYKUR’UN kurulmasını kolaylaştırmıştır.

Mektupla gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri radyo kullanımının gelişmesi ile beraber yerini radyo üzerinden yapılacak uzaktan eğitim uygulamalarına bırakacaktır. Teknolojik gelişmeler ile birlikte radyoda yerini televizyona bırakacaktır. Özellikle Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi’nin yaygınlaşarak tüm Türkiye’de ki vatandaşlara ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşlarına diploma imkânı sağlaması uzaktan eğitim uygulamalarına önem kazandırmıştır.

Anadolu Üniversitesine bağlı Açık Öğretim Fakültesi’nin uzaktan eğitime katkısı da yadsınamaz bir gerçektir. Fakülteye ilk başlarda 29.000 civarında kaydolmuşken bu sayı 1982 ve 1993 yılları arasında en üst seviyeye ulaşmıştır. 200.000 eğitimci bu fakülteden ön lisans ve lisans tamamlama programlarına katılmıştır. Bu aynı zamanda Türkiye’de ki eğitimli nüfusunda artması anlamına gelmektedir. Anadolu Üniversitesi ve devlet kurumlarının aralarında yaptıkları protokol gereği sağlıktan tarıma birçok ön lisans programı açılmıştır.

Teknolojinin her geçen gün hızla gelişmesi karşısında eğitim teknolojiye kayıtsız kalamamaktadır. Bir yandan eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerinin gelişmesi öte yandan sınav ve başarı odaklı öğrenci yetiştirme tarzlı eğitim sistemi eğitim ile teknolojinin bir noktada kesişmesini sağlamıştır. Teknoloji her alanda olduğu gibi eğitim-öğretim hayatında da köklü değişiklikler meydana getirmiştir.

Cumhuriyet ilan edildiği sıralarda 40.000 köyün 35.000’inde okul bulunmamaktaydı. 1923-1939 yılları arasında 3.936 köye okul yapıldı. 1950-1960 yıllarına baktığımızda Türkiye’de 19.156 köy okulu olduğunu görüyoruz. Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte okula ulaşamayan öğrenci bulunmamaktadır. Okullar ilk kuruldukları zaman kara tahta ve tebeşir teknolojisi kullanılırken zaman içerisinde TV, teyp, VCD, DVD teknolojileri kullanılmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber çoğu okulda bilgisayar laboratuvarları kurulmuş daha sonraları ise lise kademesindeki öğrencilere tabletler dağıtılmıştır. Fatih projesi ile okulların bazıları akıllı tahta teknolojisi ile tanışmıştır.

Bireylerin almış oldukları eğitim, kişisel gelişmelerini sağlamalarının yanı sıra mensubu oldukları toplumlar ile de yakından ilişkilidir. İçerisinde buldukları toplumların siyasal, kültürel, ekonomik gelişmeleri almış oldukları eğitimle doğrudan ilişkilidir. Eğitim aileden başlar ve okullarda devam eder. Bireyler gittikleri her kademede kendilerini bilgi ışığında, zekâ evrelerine uygun olarak geliştirirler. Son yıllarda sadece kitabi bilgiler değil teknolojik bilgilerde eğitimde önemli rol oynamaktadır. Her bireyin bulunduğu coğrafi, sosyal veya ekonomik çevre teknolojiye ulaşma bakımından aynı değildir. Bu farklılık da doğal olarak fırsat eşitliği sağlamamaktadır. Bu nedenle bazı gruplar açısından teknolojik gelişmeler avantaj iken; bazı gruplar açısından ise dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu adaletsizliği gidermek için Milli Eğitim Bakanlığı, FATİH projesini hayata geçirmiştir. Türkiye genelinde 2012 yılında 3.570 okulda 84.921 etkileşimli tahta ile başlayan proje 2020 yılı itibarıyla 22.938 okulda 448.951 etkileşimli tahta seviyesine ulaşmıştır (MEB,2020). Son olarak da uzaktan eğitim sürecinde 500.000 tablet bilgisayar desteği sağlanması kararlaştırılmıştır (MEB,2020). Bu şekilde biraz olsun eğitimde fırsat eşitliği ilkesine ulaşmak istenmektedir. Teknolojinin eğitimde meydana getirdiği dezavantajların başında ise; okuma alışkanlığının azalması gelmektedir. Dijital dünyanın getirmiş olduğu çeşitli aktivite ve sosyal platformlar ister istemez okuma alışkanlığı ve bireylerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle toplumdan bireysel bir kopukluk gözlenmektedir. Bu gözlemleri en iyi şekilde yapabilecek olan eğitimcilerin görüşleri alınmıştır. Çünkü öğrencileri ile bir hayli zaman geçiren eğitimcileri onların hem bireysel hem de toplumsal davranışlarını gözlemlenmede avantajlı grup olarak değerlendirilebilir.

Yeni eğitim modellerinin ortaya çıkmasıyla birlikte geleneksel eğitim modelleri üzerinde bir değişime gidilmesi kaçınılmaz bir hal almaktadır. Eğitim alanında yapılan yazılımlar, yapay zekâ teknolojisinde kaydedilen ilerlemeler her alanda olduğu gibi eğitim alanında da etkili olmuştur. Bu tür gelişmeler hem sınıf düzenlerinin hem de eğitimcilerin

değişmelerine neden olarak, yeni eğitim felsefelerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sebeplerden dolayı eğitimcinin eğitim-öğretimde ki rolü de değişmiştir. Bu gelişmeler karşısında Türkiye kayıtsız kalmamıştır. Türkiye eğitim alanında teknolojiyi kullanmaya 2012 yılında FATİH Projesi ile birlikte EBA (Eğitim Bilişim Ağı) sistemini devreye sokarak başlamıştır. EBA platformu ilk kullanılmaya başlandığı dönemlerde özel eğitim sitelerinin epey uzağında kalsa da özellikle pandemi döneminde EBA sistemi aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

2020 yılın da tüm dünyayı etkisi altına alan corona virüs salgını Türkiye'yi de birçok alanda olumsuz etkilemiştir. Bu alanlardan bir tanesi de şüphesiz eğitim alanı olmuştur. 13 Mart 2020 tarihin de alınan kararla Türkiye de bulunan tüm kademe okullar üç hafta boyunca tatil edilmiş olup salgının seyrine göre yeniden değerlendirileceği belirtilmiştir. Pandemi süresinin ve vaka sayılarındaki artış okulların açılmasını engellemiştir. Bunu üzerine Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı alternatifler oluşturmuştur. Bu alternatifler TRT kanalları üzerinde ilkökul, ortaokul ve liselere yönelik ders yayını yapan TRT EBA isimli TV kanalları kurmak ve EBA sistemini daha kapsamlı hale getirmek olmuştur. Türkiye de 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bu şekilde tamamlanmıştır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı normal süreçte başlamışsa da, pandemi şartlarının aynen devam etmesi ve Türkiye'de ki vaka sayılarında ki artış tekrardan uzaktan eğitime geçilmesine neden olmuştur.

Bu yeni süreçte EBA'ya entegre edilen zoom, skype gibi programlar aracılığıyla eğitimcilerin öğrencileri ile video yöntemi ile görüşerek derslerini işleme fırsatı bulmuştur. Bunun yanı sıra 2020 yılında TRT bünyesinde oluşturulan EBA ilkökul, EBA Ortaokul ve EBA Lise isimli televizyon kanalları ile eğitimde fırsat eşitliği ilkesi gözetilmiştir. Bu televizyon kanalları aracılığıyla internet üzerinden uzaktan eğitime katılamayan bireyler, televizyon kanalları aracılığıyla dersleri takip etme fırsatı yakalamışlardır.

Bu oluşumlar Türk eğitim sisteminde birçok sorunu da gün yüzüne çıkarmıştır. Çünkü pandemi ile birlikte gelen uzaktan eğitim sistemi eğitimcilerin belirli bir teknolojik bilgi ve birikime sahip olmasını gerektirmektedir. Örneğin öğretmen sisteme canlı dersini tanımlayabilmeli, bu sistem üzerinde dosya veya ekran paylaşımı yapabilmeli. Öğrencilerin birtakım hareketlerini kontrol edebilmeli. Bu en basit işlemlerin yapılabilmesi için belirli bir bilginin olması ve uygulanması gerekmektedir. Bu nedenle bu süreç içerisinde Türk Millî Eğitim Bakanlığı eğitimcilere yönelik Uzaktan Öğretimde Dijital Dönüşüm Eğitimi Kursu, Bilgi İşlemsel Düşünme Becerisinin Disiplinler arası Yaklaşım ile Öğretimi, Uzaktan Eğitim Kursu gibi hizmet içi faaliyetler düzenleyerek eğitimcilerin gelişmelerine katkı sunmuştur.

Teknolojik gelişmelerin eğitim sistemindeki etkileri sadece eğitim-öğretim felsefeleri ya da eğitimcileri ilgilendirmemektedir. Eğitim-öğretimin önemli diğer bileşeni olan öğrencileri de etkilemektedir. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre Türkiye'de okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde toplam 18 milyon 241 bin 881 öğrenci bulunuyor. Bu da demek oluyor ki okullarda teknolojiden doğrudan ve ya dolaylı olarak etkilenen 18 milyonun üzerinde bir kitle bulunmaktadır. Türkiye nüfusunun 83 milyonun üzerinde olduğunu düşünerek oranladığımızda %21 gibi bir oran karşımıza çıkmaktadır. Bu oranda bir kitle teknolojiyi kullanma konusunda doğru yönlendirildiği zaman muhteşem işler ortaya çıkacağı gerçeği yadsınamaz. Peki ya doğru yönlendirilmez de teknolojiyi sadece sosyal medya gibi işlerde kullanırsa o zaman verimsiz ve kayıtsız bir nesil yetişecektir ki bir millet için bundan daha büyük bir tehlike olamaz. Yeşilay'ın yapmış olduğu çalışmaya göre özellikle oyun bağımlılığının gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Peki, oyun bağımlılığının artması nelere yola açmaktadır.

- Sevilerek yapılan işlere karşı olan ilginin kaybolması
- Normal zamanda bile oyun düşünme
- Oyundan kopamama, uzaklaşmama
- Fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunlar yaşanmasına rağmen oyun oynamaya devam etme
- İş, eğitim ve ilişkilere yönelik önemli fırsatları kaçırma veya kaybetme
- Okuldan ve ya işten ayrılma
- Eşinden ayrılma gibi sorunlarla karşılaşılabilir.

Teknolojiyi bu şekilde yanlış kullanan bireylerin yetiştirilmemesi konusunda en önemli görev yine eğitim kurumlarına ve eğitimcilere düşmektedir. Bu süreçte bireylerin iradeleri ve ailelerin destekleriyle bu sorunlar ortadan kalkacaktır.

Teknolojik gelişmelerin getirmiş olduğu yenilikler sadece eğitim sistemini veya öğrencileri etkilemekle kalmamaktadır. Eğitimcilere de yeni işlevler ve sorumluluklar yüklemektedir. Eğitimciler bu gelişmelere paralel olarak

kendilerini geliştirmek zorundadırlar. Çünkü çağa ayak uyduramayanlar her alanda olduğu gibi mesleki anlamda da zorluk çekmektedirler. Milli Eğitim Bakanlığı hem mahalli hem de uzaktan eğitimler ile eğitimcilere yönelik seminerler ve kurslar düzenlemektedir. Burada karşımıza çıkan "teknopedagoji" kavramı, öğretim programları ve konu alanı ile alanın diğer alanlarla ilişkisini; alandaki son gelişmeleri ve öğretilecek içeriğin teknoloji ile nasıl bütünleştirileceği anlamında ortaya çıkmıştır (Usta ve Korkmaz,2010). Eğitimciler okullarda teknolojiyi kullanmalı ki yetiştirdikleri öğrencileri de toplumsal hayatın her alanına girmiş olan teknolojiye uzak kalmamalıdır.

Günümüzde teknoloji toplumsal hayat öyle bir yerleşmiştir ki eğitimcilerimiz öncelikle öğrencilerinin teknolojiye karşı tutumlarına rol model olmak için teknolojiyi kullanmalıdırlar. Diğer taraftan yazışmalar için teknolojiyi yakından takip etmelidirler. En önemlisi ise meslekleri gereği derslerinde kullanacakları materyal hazırlamalarda çağın şartları gereği eğitimcilerimiz kendilerini bu alanda geliştirmelilerdir. Şunu daima hatırlamalıyız; kişilerin öz yeterlilik bilincinin gelişmesinde eğitimcilerin etkisi en az yaşadıkları toplumun yarattığı etkiye eş değerdir. Bu duygunun gelişmesinde eğitim kurumlarında ki en önemli aktör eğitimcidir. Eğitimcilerin bu rolü yerine getirebilmeleri kendi öz yeterliliklerine bağlıdır. Bu öz yeterlilik inancında etkili olan diğer etmenlerin alınan kurslar ve seminerlerin, cinsiyetin veya yatkinlik olduğu da yapılan araştırmalarda ortaya konulmaktadır.

Bu açılarından bakıldığında teknolojik gelişmelerin eğitim üzerindeki avantajları ve dezavantajlarının neler olduğu, bu bağlamda eğitimcilere ve dolaylı olarak öğrencilere ve toplumsal hayata etkilerinin neler olduğu belirlenmelidir. Çünkü baktığımız zaman bu teknoloji-eğitim-eğitimci ve öğrenci etrafında gelişen bu olgular dolaylı yoldan toplum hayatını etkilediği için hepimizin karşısına çıkmaktadır.

Bu araştırmada; günümüzün bir vazgeçilmez haline gelen teknolojinin eğitim hayatı üzerindeki avantajlar ve dezavantajları üzerinde durulmaktadır. Buradan yola çıkarak; Eğitimciler teknolojiyi etkili bir şekilde kullanıyor mu? Eğitimciler teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek derslerinde aktif kullanıyorlar mı? Her birey teknolojiye istediği gibi ulaşabiliyor mu? Bireylerin teknolojiye ulaşması bakımından paydaşlar üzerine düşen görevleri yerine getiriyor mu? Gibi sorulara cevap aranmaktadır.

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nicel veriler elde etmek amacıyla anket yöntemiyle yapılmıştır. Bu araştırmada faal olarak görev yapan eğitimcilere ulaşılmış ve çevrimiçi anket kullanılmıştır. Bu 242 eğitimciden; 86 tanesi kadın 156 tanesi erkek katılımcıdır.

Toplanan veriler bilgisayar ortamında % olarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanlar cinsiyet, yaşları, eğitim seviyeleri ve hizmet yılları göz önüne alınarak sınıflandırılmıştır. Teknolojik gelişmelere yakınlık ve yatkinlikleri, kişisel gelişim istekleri ve çabaları, teknolojiyi etkin şekilde kullanıp kullanmadıkları yorumlanacaktır.

4.1. Çalışma Grubu

Yapılan ankete gönüllülük esasına göre katılan, en az ön lisans mezunu 242 eğitimci ile çalışılmıştır. Deneklerin eğitimci olmaları sebebiyle teknolojiye yatkinlikleri, teknolojiyi derslerinde kullanmaları göz önüne alınmıştır. Bu deneklerin teknolojik merakları araştırılırken cinsiyet, yaş ve eğitim seviyeleri göz ardı edilmemiştir.

Çalışmaya katılan deneklerin demografik yapıları 1 numaralı tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Deneklerin Demografik Özellikleri

Deneklerin demografik özellikleri	Sayı(N)	Yüzde(%)
Kadın	86	35,54
Erkek	156	64,46
Toplam	242	100
Yaş Aralığı		
25-30	23	9,50
30-35	45	18,59
35-40	75	30,99
40+	99	40,92
Toplam	242	100
Öğrenim Durumu		
Ön lisans	12	4,95

Lisans	206	85,12
Yüksek Lisans	24	9,93
Toplam	242	100
Hizmet Yılı		
0-5	24	10
5-10	27	11,25
10-15	65	27,08
15-20	40	16,67
20+	84	35
Toplam	240	100

Çalışma grubu incelendiğinde; deneklerin %35,54'ünün (N86) kadın, %64,46'sının (N156) erkek olduğu görülmektedir. Grubun yaş aralıkları incelendiğinde %9,50'sinin (N23) 25-30 yaş aralığında, %18,59'unun (N45) 30-35 yaş aralığında, %30,99'unun (N75) 35-40 yaş aralığında, %40,92'sinin (N99) 40 yaş ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Grubun öğrenim durumu ise; %4,95 (N12) ön lisans, %85,12 (N206) lisans, %9,93(N24) yüksek lisans şeklinde ölçülmüştür. Grup eğitimcilerden oluştuğu için meslek hizmet yıllarında ölçülmüştür. Bu ölçme sonucunda ise %710 (N24) 0-5 yıl arası, %11,25 (N27) 5-10 yıl arası, %27,08 (N65) 10-15 yıl arası, %16,67 (N40) 15-20 yıl arası, %35 (N84) 20 yıl ve üzeri meslek hizmet yılları olduğu görülmüştür.

4.2. Bulgular

Uzaktan eğitim sistemi yenilikçi bir sistem olduğu için; öğrenci merkezilik, fırsat eşitliği (özellikle fiziksel engelli bireylere yönelik), internet erişiminin olduğu her yerde girilebilme gibi avantajlar sağlamaktadır. Avantajları olan her varlığın olduğu gibi uzaktan eğitimin de dezavantajları bulunmaktadır. Dezavantaj olarak özellikle kırsal kesimde bulunmayan internet altyapısı, toplumun ekonomik yapısı, teknolojiye uzak eğitimci modelleri sayılabilir.

Tablo 2'de eğitimcilerimizin teknolojiye olan ilgilerini ölçme yönünde sorular sorulmuştur.

Tablo 2. Teknolojiye olan yakınlığınızı değerlendiriniz

Teknolojiye olan yakınlığınız	N	%
Teknolojiye uzağım	0	0
Teknolojiye kısmen uzağım	8	3,30
Fikrim yok	46	19
Teknolojiye kısmen yakınım	97	40,08
Teknolojiye yakınım	91	37,60
Toplam	242	100

3 numaralı tablomuza baktığımızda eğitimcilerden sadece %3,30 lük (N8) kısmı teknolojiye kısmen uzakken, %40,08'i (N97) teknolojiye kısmen yakın, %37,60'ı ise (N91) teknolojiye yakın olduklarını beyan etmişlerdir. Konu hakkında fikir sahibi olmayan eğitimci verileri ise %19(N46) şeklindedir. Bu verilerden de anlaşıldığı üzere kendini teknolojinin uzağında gören hiçbir denek yoktur.

Eğitimcilerin kendilerini teknolojiye yakın hissetmeleri tek başına yeterli bir etken değildir. Birey kendini yakın hissettiği merakı çerçevesinde kendini geliştirme isteği duymalı ve bu kapsamda somut adımlar atmalıdır. Tablo3'de merakları yönünde kendini geliştirmek isteyen eğitimcilerin teknoloji konusunda herhangi bir programa dâhil olup olmadıkları kendilerine sorulmuştur.

Tablo 3. Teknoloji ile ilgili Herhangi Bir Eğitim Aldınız mı? Ya da Herhangi Bir Sertifika Programına Katıldınız mı?

Herhangi bir programa katıldınız mı?	N	%
Evet	160	66,11
Hayır	82	33,89
Toplam	242	100

Tablo 3'e baktığımızda eğitimcilerin %66,11'inin (N160) merakları kapsamında kendilerini geliştirmek için bir sertifika programı veya eğitime katıldıkları görülmektedir. Bunu yanında %33,89'unun (N82) kendilerini geliştirme yolunda herhangi bir somut adım atmadıkları görülmektedir.

Eğitimcilerin ve bireylerin kendilerini geliştirme yolunda attıkları adımlar, yaşamlarını etkilemektedir. Tablo 4' de bu katıldıkları programların bireylerin günlük yaşamda kullandıkları teknolojik aletleri bile etkilemekte olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Hangi Tür Teknolojik Araçları Daha Kolay Kullanıyorsunuz?

Kolay kullandığınız teknolojik aletler	N	%
Tuşlu veya Klavyeli	72	29,75
Dokunmatik	167	69
Sesli Aygıtlar	3	1,25
Toplam	242	100

Bu tabloya baktığımızda teknolojik eğitime katılan bireylerin çağın teknolojisine ayak uydurdukları söylenebilir. Dokunmatik teknolojik aletleri %69 (N167) kullanımında da aktif oldukları görülmektedir. Tuşlu veya klavyeli alet Tablo kullananlar ise %29,75 (N72) kısmını oluşturmaktadır. Sesli aygıt kullananların oranı ise %1,25 (N3)'dür. Bir önceki tabloyla ilgi kurulduğunda alınan eğitimlerin günlük yaşamları direkt etkilediği görülmektedir.

Eğitimcilerin teknolojiye karşı olan tutumların en başında merak gelmektedir. Bildiğimiz gibi merak, bir şeyi anlamak istemek öğrenmek için içten gelen istek, arzu anlamına gelmektedir. İnsan bilmediği bir şeyi öğrenmek ister. Son yıllarda hayatımızın vazgeçilmezi olan teknoloji karşısında bireylerin merak isteklerinin daima aktif olduğu gözlemlenebilir. Tablo 5'de eğitimcilerin teknolojiye olan merakları ölçülmüştür.

Tablo 5. Teknolojiye Olan Merakınızı Ölçeklendiriniz

Teknolojiye Olan Merakınızı Ölçeklendiriniz	N	%
Hiç Yok	0	0
Az Meraklıyım	27	11,17
Kısmen Meraklıyım	59	24,38
Meraklıyım	104	42,97
Çok Meraklıyım	52	21,48
Toplam	242	100

Tablomuz incelendiğinde; eğitimcilerin hiç biri teknolojiye karşı meraksız değiller. Bunlardan %11,17'si (N27) az meraklı, %24,38'i (N59) kısmen meraklı büyük bir çoğunluğu ise %42,97'si (N104) meraklı, %21,48'i (N52) çok meraklı olduklarını belirtmişlerdir.

Günümüzde eğitimcilerin teknolojiyi etkin kullanarak, öğrencilerini de bu doğrultuda yetiştirmelerini gerektirmektedir (Çelik ve Kahyaoglu, 2007; Seferoğlu,2009; Yılmaz, Ulucan ve Pehlivan,2010;Usta ve Korkmaz,2010). Tablo 6'da eğitimcilerin bu doğrultuda teknolojiyi derslerinde kullanmaları ölçeklendirilmiştir.

Tablo 6. Teknolojiyi Derslerinizde Kullanımınızı Ölçeklendiriniz

Teknolojiyi Derslerinizde Kullanımınızı Ölçeklendiriniz	N	%
Hiç kullanmam	0	0
Az Kullanırım	9	3,71
Kararsızım	43	17,76

Kullanırım	110	45,45
Etkin Kullanırım	80	33,08
Toplam	242	100

Tablo 6' da teknolojiyi derslerinde kullanım oranlarını cevaplayan eğitimcilerden teknolojiyi kullanmayan yok. Derslerinde az kullananların oranı %3,71(N9)'dur. Bu soruda kararsız kalanların oranı %17,76 (N43) şeklinde çıkmıştır. Derslerinde teknolojiyi kullananlar ise %45,45'inin (N110) olduğu görülmektedir. %33,08'lik (N80) bölümü ise teknolojiyi derslerinde etkin bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir.

Derslerinde teknolojiden oldukça fazla faydalanan eğitimcilere öğrencilerinin teknolojiye eşit fırsatlarda ulaşım ulaşımadıkları sorulmuştur. Eğitimcilerin bu soruya verdikleri cevaplar tablo 7'de değerlendirilmiştir.

Tablo 7. Teknolojiye Ulaşmada Her Öğrenci Eşit Seviyede mi?

Teknolojiye Ulaşmada Her Öğrenci Eşit Seviyede Mi?	N	%
Evet	2	0,82
Hayır	206	85,12
Kısmen	34	14,04
Toplam	70	100

Tablo 7'de görüldüğü üzere eğitimcilerin küçük bir oranı %0,82'si (N2) öğrencilerin teknolojiye ulaşma konusunda eşit seviyede olduğunu düşünmemektedir. Hayır diyenler %85,12 (N206) gibi büyük bir bölümü oluşturmaktadır. Eğitimcilerden %14,04'lük (N34) kısım ise kısmen de olsa şartların eşit olduğunu belirtmişlerdir.

Tabii olarak öğrencilerin teknolojiye ulaşmalarında birçok dış etken rol oynamaktadır. Teknolojik altyapı, ekonomik nedenler bunlardan bazıları olarak gösterilebilir. Tablo 7'de ki hayır cevabı veren paydaşlara bu sebep sorulmuş ve verdikleri cevaplar tablo 8'de değerlendirilmiştir.

Tablo 8. Eşitsizliğin sebebi nedir?

Eşitsizliğin Sebebi	N	%
Teknolojik Altyapı	12	5,82
Ekonomik Nedenler	31	63,59
Diğer	3	1,45
Hepsi	60	29,14
Toplam	206	100

Tablo 8 incelendiğinde paydaşların çoğunluğu bu eşitsizliğin temel sebebini ekonomik nedenler olarak görmüşlerdir %63,59 (N131). Bu sebebi hepsi olarak belirten kısım %29,14 (N60) olarak tespit edilmiştir. %5,82(N12) oranında ise teknolojik altyapı eşitsizlik sebebi olarak görülmüştür. Diğer sebepleri eşitsizlik olarak görülen sebep ise %1,45(N3) olarak görülmektedir.

Teknolojinin hayatımıza her anlamda girmesini ve eğitim alanındaki fonksiyonlarına değinmiştik. Peki, teknoloji eğitimde ne kadar kullanılmalı? Bu sorunun cevabı tablo 9'da değerlendirilmiştir.

Tablo 9. Teknoloji Her Derste kullanılmalı mı?

Sizce Teknoloji Her Derste Kullanılmalı mı?	N	%
Evet	140	57,85
Hayır	72	29,75
Kısmen	30	12,40
Toplam	242	100

Çalışma grubumuzda yer alan 242 katılımcı bu soruyu cevaplamıştır. Bu katılımcıların yarısından fazlası %57,85(N140) teknolojinin her derste kullanılması gerektiğini belirtirken, %12,40 (N30) lük kısmı ise kısmen kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Geriye kalan %29,75'lik kısmı (N72) ise her derste kullanılmasına gerek olmadığını belirtmişlerdir.

Türkiye'de bağımlılık ile mücadele eden kurumların en başında gelen YEŞİLAY'A göre; İnternet ve teknoloji bağımlılığı diğer bağımlılıklarda olduğu gibi kişinin bağımlısı olduğu teknolojik ürüne ulaşamadığında yoksunluk yaşadığı bir durumdur. Teknolojinin eğitim de dâhil olmak üzere birçok alanda kullanılması bu bağımlılığı tetikler mi? Tablo 10'da bu sorunun cevabı aranmıştır.

Tablo 10. Eğitimde Teknolojinin Çok Kullanılmasının Teknolojik Bağımlılığı Arttırdığını Düşünüyor Musunuz?

Teknoloji Kullanımı Bağımlılığı Arttırır mı?	N	%
Evet	95	39,3
Hayır	56	23,1
Kısmen	91	37,6
Toplam	242	100

Teknolojinin eğitim alanında fazla kullanılmasını, bağımlılığı arttırmaya etkisi sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde. Eğitimcilerin %39,3 (N95) kısmı bağımlılığı arttırdığını düşünmektedirler. %23,1 (N56) lük kısmı ise bu kullanımın bağımlılığa etkisi olmadığını düşünmektedirler. Kısmen etkilediğini düşünen eğitimci oranı ise %37,6(N91)olarak belirlenmiştir.

Eğitimde teknolojinin kullanılması günlük yaşamımızı etkiliyor mu? Etkiliyorsa bu olumlu mu? Olumsuz mu? Tablo 11'de katılımcılara bu soru sorulmuş ve cevapları değerlendirilmiştir. Analiz tablonun altında yapılmıştır.

Tablo 11. Teknolojinin Eğitimde Çok Kullanılması Öğrencileri Günlük Hayatta da Etkiler Mi?

Eğitimde Kullanılan Teknolojinin günlük Hayata Etkisi	N	%
Evet	157	64,87
Hayır	19	7,85
Kısmen	66	27,28
Toplam	242	100

Tablo 11'de katılımcıların %64,87'lik (N157) kısmı eğitimde kullanılan teknolojinin günlük hayatı etkilediğinin düşünmektedir. %7,85'i (N19) ise eğitimde kullanılan teknolojinin hayatı etkilemediğini düşünmektedirler. Kısmen etkilediğini düşünenler ise %27,28 (N66)'tır.

Bu soruya evet cevabı veren eğitimcilere teknolojinin etkisinin hangi yönde olduğu sorulmuştur. Olumlu yönde mi? Olumsuz yönde mi? Olduğu sorularak cevapları tablo 12'de değerlendirilmiştir.

Tablo 12. Tablo11'e Cevabınız Evet İse Olumlu Mu Etkiler Olumsuz Mu?

Tablo 11'e Cevabınız Evet İse Olumlu Mu Etkiler Olumsuz Mu?	N	%
Olumlu Etkiler	81	51,59
Olumsuz Etkiler	69	43,94
Etkilemez	7	4,47
Toplam	157	100

Tablo 12'yi değerlendirdiğimizde katılımcıların %51,59'u (N81) teknolojinin eğitimde kullanılmasının günlük hayatı olumlu etkilediğinin düşünürken, %43,94'ü (N69) teknolojinin etkisinin olumsuz olduğunu düşünmektedirler. %4,47'si (N7) etkilemediğini düşünmektedir.

Aile içi iletişimlerin zayıflaması ve bireylerin kendilerini ifade etme ihtiyaçları onları internet gibi alanlara itmektedir. Sosyalleşme yönünden zayıf kalan çocukların bu ihtiyaçlarını internete girerek giderdikleri gözlenmiştir

(Bayraktutan,2005). Sadece sosyalleşme alanında değil okur-yazarlık alanı gibi birçok alanı etkileyen teknoloji bunun yanında hareketsiz yaşam gibi olguları da yaşamın içine yerleştirmiştir. Tablo 13’de denekler sorulan soru da teknolojinin hangi alanı daha fazla etkilediği araştırılmıştır.

Tablo 13. Sizce Teknoloji Kişileri Hangi Açıdan Daha Fazla Olumsuz Etkilemektedir?

Teknolojinin Etkilediği Alanlar	N	%
Sosyalleşme	193	54,06
Okur-Yazarlık	51	14,28
Hareketsizlik	101	28,29
Diğer	12	3,37
Toplam	357	100

Bu soruda katılımcıların birden fazla seçeneği işaretlemelerine imkân tanınmıştır. Tabloyu incelediğimiz de teknolojinin en fazla etkilediği alanın %54,06 (N193) sosyalleşme olduğu görülmektedir. Bunu %28,29 (N101) ile hareketsizlik izlemektedir. Üçüncü olarak %14,28 (N51) okur-yazarlık gelmiştir. Katılımcıların %3,37(N12) kısmı ise görüşlerini diğer olarak belirtmiştir.

MEB’in teknolojiye yaptığı FATİH ve EBA gibi projelerin ayrıntıları aktarılmıştı. Tablo 14’de bu projeler kapsamında yapılan altyapı eğitimcilere sorulmuştur. Eğitimcilerin MEB’in altyapısını nasıl buluyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tabloda verilmiştir.

Tablo14. MEB’in Alt yapısını Nasıl Buluyorsunuz?

MEB’in Altyapısını Nasıl Buluyorsunuz?	N	%
Çok Yetersiz	15	6,19
Yetersiz	62	25,61
Fikrim Yok	6	2,47
Kismen Yeterli	131	54,13
Yeterli	28	11,60
Toplam	242	100

Tablo 14’e cevap veren eğitimcilerin %54,13’lük (N131) kısmı alt yapının kısmen de olsa yeterli olduğunu belirtmişlerdir. %25,61’i (N62) ise yetersiz bulmuştur. Hiç yeterli bulmayanlar ise araştırmanın %6,19’u (N15) oluşturmaktadırlar. Yeterli bulanlar ise %11,60’lık (N28) kısmı oluşturmaktadırlar. Bu konuda fikir belirtmeyenler ise araştırmanın %2,47’sidir (N6).

Eğitimcilerin derslerinde kullanmaları için EBA içerisinde eğitim materyalleri bulunmaktadır. Eğitimcilerin bu materyalleri kullanabilmesi için gerekli altyapı ve etkileşimli tahta hizmetleri ise FATİH projesi kapsamında çoğu okula götürülmüştür. Eğitimciler bu materyallerden ne kadar yararlanıyor? Bu sorunun cevabı tablo 15’de incelenmiştir.

Tablo 15. Derslerinizi İşlerken MEB’in Teknolojik Alt Yapılarından Ve Materyallerinden Ne Kadar Yararlanıyorsunuz?

MEB Altyapısı Ve Materyallerinden Yararlanma Seviyeniz	N	%
Hiç yararlanmam	12	4,95
Kismen Yararlanırım	175	72,3
Çok Yararlanırım	55	22,74
Toplam	242	100

MEB’in sağladığı alt yapı ve eğitim materyalinden yararlanmayan katılımcı oranı %4,95 (N12) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %72,31’i (N175) kısmen yararlandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan %22,74’ü (N55) ise bu materyal ve altyapıdan çok faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Eğitim materyallerinin öğrenme-öğretme süreçlerindeki etkisi yadsınamaz. Materyal kullanımının, öğrenmeyi kalıcı hale getirdiği, öğrencilerin ilgisini çektiği, öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi sonuçlarla birçok araştırmada karşılaşılmaktadır. Bu sorudan yola çıkarak materyallerin etkin kullanıldığı derslerde öğrencilerin motivasyonlarının nasıl etkilendiği sorusu sorulmuştur. Sorunun muhatabı olan eğitimcilerin vermiş oldukları cevaplar tablo 16'da değerlendirilmiştir.

Tablo 16. Eğitim Materyallerinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi

Materyallerin Motivasyona Etkisi	N	%
Çok Düşük	5	2,06
Düşük	23	9,50
Fikrim Yok	16	6,61
Yüksek	177	73,16
Çok Yüksek	21	8,67
Toplam	242	100

Tablo 16 incelendiğinde eğitimcilerin % 2,06'sının (N5) etkinin çok düşük olduğunu söylemektedir. %9,50'si (N23) etkinin düşük olduğunu belirtmiştir. Herhangi bir fikir belirtmeyenler ise araştırmanın %6,61'lik (N16) kısmını oluşturmaktadırlar. Motivasyona yüksek katkı sağladığını belirtenler %73,16'lık (N177) kısmı oluşturmaktadırlar. %8,67'si (N21) ise etkinin çok yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Teknolojinin eğitim üzerindeki etkisini arttırmada görevli paydaşları sınırlamak doğru değildir. Çünkü bilinmektedir ki eğitim aile de başlayan, eğitim-öğretim kurumlarında devam eden, toplumsal yaşamın her kademesinde süreklilik gösteren bir kavramdır. Bu nedenle bu etkinin eğitim-öğretim kademesinde bulunan paydaşlardan kimin görevi olduğu sorulmuştur. Alınan cevaplar ise tablo 17'de değerlendirilmiştir.

Tablo 17. Teknolojinin Eğitim Üzerindeki Avantajlarını Arttırmada En Önemli Görev Kime Düşmektedir?

Üzerine Görev Düşenler	N	%
Milli Eğitim Bakanlığı	171	44,76
İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri	52	13,62
Okul İdaresi ve Eğitimciler	79	20,68
Öğrenciler ve Veliler	5	17,02
Diğer	15	3,92
Toplam	382	100

Bu sorumuzda birden fazla görevli olacağı düşünöldüğünden birden fazla seçenek işaretlenmesine imkân tanınmıştır. Bu nedenle katılımcı sayısı 382 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu katılımcıların %44,76'lık kısmı (N171) bu görevin Milli Eğitim Bakanlığı'na düştüğünü düşünmektedir. Öğrenci ve velilerin görevi olduğunu düşünenler ise %17,07'dir (N65). İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin görevi olduğunu düşünenler ise %13,62 (N52) olarak görölmektedir. %20,68'lik (N79) kısmı ise bu görevin okul idarelerinin ve eğitimcilerin olduğunu dile getirmektedir. %3,92'lik (N15) kısmı ise bu görevi diğer etkenlere yüklemektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Yapılan çalışmada teknolojinin eğitim üzerindeki etkilerinin yanı sıra, teknolojiyi okullarda kullanan eğitimcilerin merakları, kendilerini geliştirmek için neler yaptıkları, öğrencilerin teknolojiye ulaşmada yaşadıkları sorunlar gibi birçok soruya cevap aranmıştır. Eğitimde kullanılan teknolojinin paydaşlara ulaştırılmasındaki sorumlular ve bu sorumluların ulaştırdıkları altyapı ve materyallerin kullanımları da ölçölmeye çalışılmıştır. Bu verilere ulaşmak için eğitimci olarak görev yapan 242 deneğe, 20 adet soru ve yönerge uygulanmış ve verdikleri cevaplar yorumlanmıştır.

Eğitimcilerimizin teknolojik bakımından uygun eğitimlere katılma oranı %66,4 olarak görölmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan eğitimcilerimizin %69,6'lık oranının dokunmatik ekranlı araç-gereçleri kullanamadıkları görölmektedir. Türkiye de bulunan okullarda kullanılan etkileşimli tahtaların dokunmatik olduğu göz önüne alındığında bu oran ciddi bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan eğitimcilerin %64,45'i kendini teknolojiye karşı meraklı veya çok meraklı olarak ifade etmektedir. Bu eğitimcilerin %97,1'lik kısmı teknolojiyi derslerinde etkin ya da

çok etkin kullandıklarını ifade etmektedirler. Burada başka bir çelişki karşımıza çıkmaktadır. Dersliklerde kullanılan etkileşimli tahtalar dokunmatik olduğu için bu oran nasıl yakalanmaktadır.

Öğrenciler arasında teknolojiye ulaşım konusunda %85,1 oranında bir eşitsizlik olduğu görüşünü savunan kesim görülmektedir. Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı istatistiklere bakıldığında Türkiye'de 727.347 derslik olduğu bu dersliklerin 448.951 tanesinin yani yaklaşık %62'sinin etkileşimli tahta ile donatıldığı görülmektedir. Peki, internet alt yapısı bu tahtaların hepsine ulaşmakta mıdır? Yayımlanan istatistiklere bakıldığında okulların çoğunda fiber internet altyapısı olmadığı görülmektedir. Çalışmamızda %65,10 oranla karşımıza çıkan ekonomik nedenler evlerinde teknoloji ve internete ulaşamayan öğrenciler, okullarında da bulunmayan internet erişimi nedeniyle bilgiye kolay ulaşamamaktadır. Burada sekteye uğrayan en önemli kavram eğitimde fırsat eşitliği olmaktadır. Eğitimcilerin %58,2'si teknolojinin her derste kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Bu kadar eksiklikle bu mümkün olmayacaktır.

Diğer taraftan teknolojinin her derste kullanılması oranlar olarak mümkün olmamanın yanı sıra toplumsal yaşama olan etkisi nedeniyle de uygun görülmemektedir. Araştırmaya katılan eğitimcilerin %80'lik bir kısmı derslerde teknoloji kullanımının bağımlılığı arttırdığını veya kısmen arttırdığını belirtmektedirler. Bu nedenle teknolojinin derslerde fazla kullanılması öğrencilerin günlük yaşamlarında da onları etkilemektedir.

Eğitimciler günlük yaşama etkisi bakımından %64,9'u hem fikir olmuşlardır. Ayrıca günlük yaşama etkisinin %52,5'lik bir oranla olumsuz olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Bu olumsuzluğun özellikle sosyalleşme alanında olduğu görüşü ise %54 olarak ifade edilmektedir. Bu görüşlerde eğitimde kullanılan teknolojinin dezavantajları olarak görülmektedir.

Eğitim üzerindeki avantajlarına baktığımızda özellikle ders motivasyonunu arttırmada %73,4 oranında olumlu görüş bildirilmektedir. Bunda teknolojinin derslerde etkin bir şekilde kullanılması da etkili olmaktadır. Baktığımızda çalışmaya katılan eğitimcilerden %95,8'i derslerinde etkin olarak teknolojiden yararlanmaktadır. MEB materyal ve alt yapısından yararlananların oranı ise %95,8 olarak görülmektedir. Bu da teknolojinin eğitim üzerindeki avantajı olarak görülmektedir. Eğitimciler okullar için gerekli olan alt yapı ve materyal konusunda en önemli sorumluluğun Milli Eğitim Bakanlığı, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, okul idareleri ve eğitimcilere düştüğünü %79,06 ile ifade etmektedirler.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde "Herkesin eğitim hakkı vardır ve eğitim hakkı karşılıksız, temel bir haktır. Eğitim, temel insan hak ve özgürlüklerine saygının güçlendirmesini ve bu hakların gelişmesini amaç edinir." Şeklinde yer alan 26.maddenin 2.fıkrasına göre diğer dünya ülkeleri gibi Türkiye'de vatandaşlarının eğitim almaları konusunda gerekli tüm çalışmaları yapmaktadır. Bu konuda dünya üzerindeki gelişmeleri tarihi boyunca yakından takip etmiş ve gerekli adımları atarak eğitime verdiği önemi göstermiştir.

Türk eğitim sisteminde teknolojinin sağladığı dezavantajları ortadan kaldırmak için birçok paydaşa önemli görevler düşmektedir. Eğitimciler sistemde gördükleri eksiklikleri rapor şeklinde okul idaresine vermeliler. Okul idareleri gelen raporları düzenleyerek İlçe ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığıyla Milli Eğitim Bakanlığı'na ulaştırmalıdır. Bakanlık bu konuda somut adımlar atarak bütün dersliklere teknolojik aletler ve altyapılar götürmelidir. Bakanlık ayrıca eğitimcilere yönelik hizmet içi faaliyet sayısını arttırmalı ve eğitimci katılımlarını sağlamalıdır. Teknolojik altyapı ve araç gereçleri için ayrılan bütçe miktarı fazlaştırılmalıdır.

Eğitimci ise bu tür eğitim faaliyetlerine katılmalı ve kendilerini hem bireysel anlamda hem de mesleki anlamda geliştirmelilerdir. Ayrıca iyi bir rol model olarak teknolojiyi faydalı yönden kullanmalılar. Toplumsal yaşamın sadece internet ve sanal âlemden oluşmadığı gerçeğini öğrencilerine aktarmalılar ve bu yönde etkinlikler yapmalılar.

Ailelerde çocuklarının bu yönde ki gelişimini desteklemeliler. Bu sayede tüm paydaşların katılımı ile teknoloji olumlu yönde kullanılır ve eğitim üzerindeki avantajı artırılabilir.

Kaynakça

- Bayraktutan, F. (2005). Aile İçi İlişkiler Açısından İnternet Kullanımı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, H. C. ve Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarının kümeleme analizi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5(4), 571-586.
- Debesse, M. & Mialaret G.(1974). Traite'des Sciences Pedagogiques . P.U.F. Paris. s. 258.
- Demirel, Ö. (1993). Eğitim Terimleri Sözlüğü. Usem Yayınları, Ankara.
- Hoban, CF. (1965). From theory to policy decision. Aud.Vis. Common. Rev.13 (2). 121-39.

- MEB. (2022). Fatih Projesi kapsamında kurulumu yapılan etkileşimli tahta (ET) sayıları. <http://www.fatihprojesi.meb.gov.tr>
- Meydan, S. (2019, 16 Eylül). Cumhuriyetin yok edilen eğitim devrimi köy ilkokulları. <https://www.sozcu.com.tr>
- Seferoğlu, S. S. (2009). İlköğretim okullarında teknoloji kullanımı ve yöneticilerin bakış açıları, Akademik Bilişim '2009, XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 11-13 Şubat 2009, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Teknoloji Bağımlılığı. Yeşilay. Erişim adresi <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/teknoloji-bagimlilik>
- Usta, E. &Korkmaz, Ö. (2010). Eğitimci adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile eğitimcilik mesleğine yönelik tutumları, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1335-1349.
- Verduin John R. &Clark Jr. Thomas A. (1994). Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Wexliard, A.(1967). La pedagogie Comparee . "Methodes et problemes". P.U.F. Paris, s. 2., s.170
- Yılmaz, İ. , Ulucan, H. ve Pehlivan, S. (2010). Beden Eğitimi Öğretmenliği Programında öğrenim gören öğrencilerin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 105-118
- Yurdakul, B. (2011). Eğitimde Yeni Önlemler. (Ö. Demirel, Düz.) Ankara: Pegem Yayınevi